

Інформаційні джерела:

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
2. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211>
3. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0118_EN.html

УДК 338.48

А.А. Чуйко, здоб. (*ДУІТЗ, Одеса*)

В.А. Замлинський, д-р екон. наук, проф. (*ДУІТЗ, Одеса*)

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СКЛADOVA СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сьогодні в суспільстві на перший план виходять екологічні цінності та соціальна відповідальність. Виробники відстежують, як їхні дії та продукція впливають на природу, соціум. У світі розповсюджують нові стандарти управління, у яких ділова репутація компанії взаємозалежна з ефективністю обраної стратегії сталого розвитку усіх рівнів існування.

Три стовпи сприятливого майбутнього – ESG. Кожна буква аббревіатури приховує за собою низку складних проблем, на вирішення яких піде багато років спільної роботи різних країн і компаній. Пошук гармонії та зведення цих напрямів в одну спільну стратегію з плануванням конкретних заходів, які допоможуть на краще змінити наявні патерни прийняття рішень у сфері екології, соціальних взаємодій та управління.

Після популяризації питання щодо запровадження принципів ESG були розроблені критерії та відповідні рейтинги для компаній. Критерії виконання ESG дозволяють спеціальним агентствам оцінювати нефінансові ризики та складати ESG-рейтинги. Однак складність полягає в тому, що досі немає єдиних критеріїв та методології оцінки підприємства на відповідність принципам сталого розвитку. Тому існує безліч ESG-рейтингів від різних агентств, які часто не аналогічні один одному. Тим не менш, популярність тренду на сталий розвиток змушує компанії так чи інакше враховувати принципи ESG.

Концепція сталого розвитку є проміжною ланкою між осмисленням наявних знань з погляду екології та сплеском соціально-економічного розвитку, що трапився у 1970-ті роки. 1980-ті роки порушили питання екології на рівень глобальної безпеки та принесли із

собою спеціалізовані дослідження. Порушується недосліджене на той час питання можливості розвитку з мінімальним збитком для довкілля. Створений тоді ж міжнародний документ «Всесвітня стратегія охорони природи» (1980) вперше оприлюднив на високому рівні концепцію стійкого розвитку. Трохи пізніше, у 1983 році, ООН скликала Комісію Брундтланд (WCED) через швидке погіршення стану природи, економічних та соціальних процесів, визнавши, що екологічні проблеми глобальні, отже необхідна розробка стратегії сталого розвитку на користь усіх країн, яка раз і назавжди встановила би важливість сталого розвитку для людства та сформулювала його визначення як справедливих відносин між нинішнім поколінням та майбутніми.

Сучасний прогресивний бізнес відображає три основні характеристики (E, S, G), які визначають екологічну/соціальну політику та корпоративне управління компанії. Їх використовують, щоб підвищити лояльність суспільства, покращити прихильність до бренду, посилити комунікації серед впливових гравців ринку.

Для початку слід дізнатися докладніше про значення самої аббревіатури ESG (Рис. 1). У широкому значенні це інноваційний спосіб ведення бізнесу, який спирається на три основні положення:

Рисунок 1 – Що таке ESG

E (англ. environment) – відповідальне ставлення до довкілля, мінімізація шкідливого впливу на екологію.

S (англ. social) – висока соціальна відповідальність по відношенню до працівників, клієнтів, партнерів, суспільству в цілому.

G (англ. governance) – висока якість корпоративного управління. Дотримання керівниками довгострокових цілей, прозорість в управлінні.

Водночас ці параметри визначають, наскільки діяльність компанії відповідає принципам сталого розвитку. З прогресом суспільних потреб змінюється стиль ведення комерційної діяльності. Якщо кілька десятиліть тому проблеми екології та важливості соціальної відповідальності привертали значно менше уваги, то зараз тренд на розвиток ESG-стилю очевидний.

Справедливо відзначити, що у цьому «винна» не раптова мода, а загальна потреба у підвищенні екологічності як у сенсі, так і у значенні «екологічного» спілкування і «екологічного» управління. Прозоре ESG-управління допомагає компаніям успішно розвиватися, раціонально розподіляти ресурси та спрямовувати інвестиції, підвищувати якість життя у соціумі.

У всіх сферах бізнесу на першому плані мають бути показники ESG. Бренди отримують конкурентну перевагу, якщо вони здатні приймати нові виклики, швидко розбудовувати діяльність. Термін «корпоративна соціальна відповідальність» означає, що організація бере на себе певні зобов'язання перед соціумом, наприклад:

- випускає нешкідливу продукцію;
- вкладає кошти у довкілля, корпоративну культуру, територію присутності;
- піклується про співробітників, городян, мешканців регіону;
- започатковує і проводить благодійні заходи.

Моделі управління залежить від характеру діяльності конкретної компанії. Для сфери послуг важливими є соціальні критерії, для фінансів – управлінські, для енергетичної галузі або для гірничодобувної промисловості – екологічні.

Щоб відповідати стандартам сучасності:

- покращуйте умови праці;
- заощаджуйте природні ресурси;
- вкладайте кошти у соціальні проекти.

При оцінці компаній партнери та інвестори все частіше поряд з фінансовими показниками враховують турботу про довкілля та принципи розумного споживання. Багато біржових фондів вилучають капітал із підприємств, які руйнують природу, та інвестують в організації з високою соціально-екологічною відповідальністю.

Відданість компанії ESG-принципам безпосередньо впливає на прибутковість. Кожній компанії потрібно враховувати інтереси своїх справжніх та потенційних інвесторів, щоб збільшити капіталовкладення

у бізнес. Зараз існує ESG-рейтинг, який враховують інвестори, ухвалюючи рішення щодо вкладення у бізнес. У світових масштабах з'явилася тенденція зниження інвестицій в організації, діяльність якої несе ризики з боку екології, соціальної та управлінської сторін.

Соціальна складова в ESG-принципах вказує на те, що необхідно розуміти цінність такого активу бізнесу, як люди. Правильно побудована корпоративна культура підвищує залучення співробітників за допомогою позитивної мотивації, створює сприятливий клімат для розвитку їх професійних якостей, просування їх ідей та ініціатив. Залучений співробітник відчуває важливість виконуваної ним роботи, співпереживає цілям компанії та докладає зусиль для їх досягнення, а також менш схильний до зміни місця роботи.

Бізнес постійно знаходиться в пошуку нових ідей та найкращих рішень. Якесь із них приживаються, якісь – ні. Будь-які зміни та спроби перебудувати звичний процес стикаються зі складнощами різного порядку: від відсутності вільного бюджету до неприйняття працівниками.

Концепція ESG, що виникла як реакція бізнесу на очікування відповідальних інвесторів сьогодні охоплює взаємодію компаній із усією системою зацікавлених сторін. Під впливом глобальних, насамперед екологічних проблем, ESG-повідстка стає дедалі важливішою, а її ігнорування позбавляє компанію перспектив розвитку.

Інформаційні джерела:

1. Ковальова Г. Аль Алі, Замлинський В.А. Бізнес-репутація компанії як один із найважливіших компонентів успіху компанії // Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 6/2. С. 29-32. http://efr.in.ua/public_html/uploads/journals/306/efr_06-2_2021.pdf#page=29
2. Victor Zamlynskyi; Iryna Kryukova; Olga Zamlynska; Nataliia Skrypnyk; Nadiia Reznik; Camara BallaMoussa Coaching as a Tool for Adaptive Personnel Management of Modern Companies 2022, Book chapter.DOI: 10.1007/978-3-031-08954-1_26
3. Zamlynskyi, V., Camara, B., & Vidal Aguinaldo de Lucas. (2021).Socio-economic tools of enterprise development in the conditions of innovative changes. InterConf,(90), 41-56. <https://doi.org/10.51582/interconf.7-8.12.2021.003>
4. Zamlynskyi, V., A.M.A.S. Al Ali, B. M. Camara (2022) Corporateculture of teamwork based on ESG. Sustainable Transport System and Maritime Logistics ISTSML Proceedings of the VI International Scientific Conference. Batumi, Georgia. 188 P. June 24, 2022. P.18-23 http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/12341/1/Proceedings_A5_ISTSML_2022.pdf#page=18

5. Станіславик О., Замлинський В. (2023). Сталість розвитку підприємства в стратегічному управлінні. *Modeling the development of the economic systems*, (1), P. 37–44. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-5>

6. Zamlynskiy, V., Camara, B.M., Al Ali, Adil M.A.S., Buzunar, A. *Modern staff development methods: coaching: Monograph.* / Editor: Mariana Petrova. Veliko Tarnovo, Bulgaria: ACCESS Press Publishing house, 2022. 152 p. <https://access-bg.org/monograph/monograph-coaching.pdf>